

Ej sekretess

BESLUT

Datum	Diarienummer	Ärendetyp
2023-10-27	23FMV2554-2	1.3
	Dokumentnummer	Sida
		1(4)

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens

Ert datum

Er beteckning

2023-06-27

U2023/01467

Svar på inbjudan att inkomma med synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik

Försvarets materielverk (FMV) har, enligt Utbildningsdepartementets skrivelse U2023/01467, inbjudits att inför kommande forsknings- och innovationsproposition lämna synpunkter i olika frågor som kan bidra till regeringens forsknings och innovationspolitik. Denna skrivelse utgör FMV:s svar på inbjudan.

Inledning

Omvärldsläget har förändrats drastiskt sedan FMV lämnade sina synpunkter på forsknings- och innovationspolitiken inför föregående Forsknings- och innovationsproposition 2020. Världen har genomgått en pandemi och Ukraina har utsatts för en oprovocerad invasion. Sverige har, tillsammans med Finland, ansökt om Nato-medlemskap. Kopplat till detta är det svenska totalförsvaret, inklusive FMV, mitt i en omfattande tillväxt.

Försvarmaktens (FM) Perspektivstudie¹ beskriver en komplex hotbild där gränserna mellan yttre och inre säkerhet inte är självklara och konstaterar att tillgången till teknologi är en del av den globala konkurrensen som kan användas som ett politiskt och ekonomiskt maktmedel. De potentiellt disruptiva effekterna av den snabba utvecklingen inom exempelvis informations-, kvant- och materialteknologi ställer allt högre krav på försvarsmyndigheternas förmåga att nyttiggöra ny teknik. Sedan länge drivs teknikutvecklingens framkant av civila behov snarare än militära, vilket gör att effektiv civil-militär samverkan blir allt viktigare. Därtill sker den civila teknikutvecklingen i ett mycket högt tempo vilket gör det utmanande att identifiera såväl den militära potentialen som riskerna med ny teknik.

Det är samtidigt viktigt att framhålla att det inom vissa, så kallade integritetskritiska, områden finns behov av kunskapsutveckling som är absolut nödvändig för nationellt självständigt beslutsfattande och som endast kan ske genom försvarsmyndigheternas egen FoU och ibland är omgärdad av sekretess. Med allt sämre omvärldsläge behöver mer FoU, inom fler områden, ledas och drivas av försvarssektorn.

¹ FM2022-19979:15 Slutredovisning av Försvarmaktens Perspektivstudie 2022

FMV

Försvarets materielverk

Tel: 08-782 40 00

registrator@fmv.se

Org.nr: 202100-0340

115 88 Stockholm

Fax: 08-667 57 99

www.fmv.se

VAT nr: SE202100-0340-01

Besöksadress: Banérgatan 62

Ej sekretess

BESLUT

Datum	Diarienummer	Ärendetyp
2023-10-27	23FMV2554-2	1.3
	Dokumentnummer	Sida
		2(4)

Vid ett Nato-inträde förväntas Sverige med sin försvarsindustri och profilerade forsknings- och innovationsförmåga stärka alliansen, något som även inbegriper civil forskning och innovation (FoI).

Givet allt ovanstående ligger det i FMV:s intresse att forsknings- och innovationspolitiken stimulerar samordning mellan de civila och militära forsknings- och innovationssystemen och skapar strukturer som möjliggör såväl civil-militärt samarbete som tillämpning av civila resultat i framtida försvarsförmåga och -materiel.

Nedan sammanfattas FMV:s viktigaste synpunkter avseende försvarsforskningens behov kopplat till forsknings och innovationspolitiken.

Förändrat omvärldsläge sätter ljuset på yttre säkerhet

I föregående FoI-proposition diskuterades säkerhetsaspekter under rubriken ”Samhällsutmaningen Ett demokratiskt och starkt samhälle”. Tyngdpunkt låg på inre säkerhet, även om yttre säkerhet nämndes. Givet det förändrade omvärldsläget anser FMV de yttre säkerhetsaspekterna behöver ges större utrymme i kommande proposition.

En av de utmaningar som FMV ser kopplat till FoI-politiken som följer av det förändrade läget är den relativt låga kunskapsnivån avseende exempelvis sekretess²- och säkerhetsskyddslagstiftning³, exportkontroll och om den kommande lagen om granskning av utländska direktinvesteringar (UDI)⁴ inom de civila forsknings- och innovationsmiljöerna. Dessa regelverk gäller oaktat om verksamheten bedrivs med ett uttalat försvarssyfte eftersom de ska skydda säkerhetskänsliga resultat varhelst de uppstår. Staten behöver tydliggöra detta ansvar för de civila aktörerna, exempelvis universitet och högskolor (UoH), och vara öppen för att stöd kan behövas för att de ska kunna ta detta ansvar.

En aspekt av den kommande UDI-lagstiftningen är att investeringar i företag underställs kontroll och kan nekas. Kopplat till detta bör hur staten ska skydda teknologier inom UoH och innovationssystemen men samtidigt möjliggöra för små forskningsintensiva företag att finansiera sin tillväxt beaktas.

Samordnade strukturer för de civila och militära innovationssystemen

För FMV är försvarsinnovationsförmåga liktydigt med förmågan att integrera en hög grad av förnyelse i utvecklingen av nya tekniska system, hela vägen från förmågekoncept till överlämnade system, driftsatta i Försvarsmaktens verksamhet och därmed säkerställande militär förmåga. Detta betyder att FMV, i sin egenskap av utvecklande och anskaffande av Försvarsmaktens materiel nu och i framtiden, har en nyckelroll i att omsätta framsteg som görs inom civil forskning och utveckling i tekniska system. FMV konstaterar att det i de civila innovationssystemen finns många starka forskningsmiljöer, viktig infrastruktur och välriktade innovationssatsningar men att samordningen mellan de civila och militära strukturerna brister.

FMV framhåller därför behovet av ett strukturerat samarbete, inklusive hanteringen av uppkomna immateriella rättigheter, mellan de civila och militära innovationssystemen, till exempel via det innovationsprogram som Försvarsmakten föreslår⁵.

² Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

³ Säkerhetsskyddslag (2018:585)

⁴ Förslag till lag om granskning av utländska direktinvesteringar, se lagrådsremiss [Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen - Regeringen.se](#)

⁵ Referens till Försvarsmaktens svar på uppgift 18 i regleringsbrevet som skickas in 15 oktober.

Datum	Diarienummer	Ärendetyp
2023-10-27	23FMV2554-2	1.3
	Dokumentnummer	Sida
		3(4)

Att viss FoI är och förblir inriktad och beställd av Försvarmakten är dock en förutsättning för att täcka den militära förmågeutvecklingens behov av kunskapsutveckling. Det innebär att civila FoI-satsningar måste följas av kompletterande förstärkningar av specifikt militära dito då det tidigare *inte* kan ersätta det senare. Dels behövs förstärkning av finansiering och förutsättningar för att driva och omsätta integritetskritisk FoI, särskilt givet den hotbild som omvärldsläget förändringar nu genererat. Det är därutöver viktigt att försvarsmyndigheterna även har finansiering och förutsättningar att omsätta civil FoI i för Försvarmakten relevanta tekniska lösningar. Detta görs bäst via de militära FoI-systemen där såväl domänkunskapen som behovsägarskapet finns.

Ansvarsfull internationalisering

FMV konstaterar att internationalisering är grundläggande för regeringens fokus på ”excellent” forskning, och för innovationsförmågan. Akademins omfattande internationalisering kan dock skapa utmaningar kopplade till att främmande makt inhämtar känslig information, men kan även leda till önskat kunskapsläckage och en ineffektiv resursanvändning av svenska FoI-satsningar. Därför ser FMV fram emot resultatet av det uppdrag Universitets- och högskolerådet, Vetenskapsrådet och Vinnova fått gällande ansvarsfull internationalisering⁶.

FMV konstaterar därtill att stora materielprojekt i framtiden i allt större utsträckning kommer att genomföras tillsammans med internationella partners. För försvarsinriktad FoI utgör EU, Europeiska försvarsbyrån (EDA) och Nato viktiga plattformar. FMV ser därför positivt på ett ökat svenskt deltagande av civila aktörer i dessa sammanhang, något som kan behöva stimuleras.

Kunskaps- och kompetensförsörjning för försvarets behov

FMV lyfter vikten av att de akademiska miljöerna bedriver forskning och utbildning som beaktar svenska försvars- och försvarsföretagsbehov. Framför allt ser FMV behov av starka FoI-områden kopplade till framväxande och disruptiva teknologier samt inom områden där Sverige har eller utvecklar en särskild position kopplat till materielförsörjningen. Där bör de civila och de militära behoven gemensamt inriktas och prioriteras utifrån målen strategisk helhetssyn, långsiktighet och nödvändig kunskapsbas i landet.

Försvarsmyndigheterna behöver anställningsbara ingenjörer på bachelor-, master- och doktorsnivå. Liksom många andra aktörer anser FMV att fler ingenjörer behöver utbildas för att nå balans på arbetsmarknaden. För försvarsmyndigheterna är det en ytterligare utmaning att många av de som utbildas är inte anställningsbara på grund av att de saknar svensk medborgarskap. FMV ser därför ett behov av möjligheterna till ökade synergier mellan de civila och militära kompetensförsörjningssystemen ses över.

FMV konstaterar att kulturen är en viktig del i hur försvarssektorn förbereds för att driva innovation och omfamna ny teknik, men att även incitament och verktyg som underlättar och stimulerar kontinuerligt lärande och digitalisering är nödvändiga. FMV bedömer det som viktigt att försvarsmyndigheterna har en gemensam vision för hur kontinuerligt lärande och digitaliseringen stärker försvarsinnovationsförmågan. Det är vidare viktigt att en samverkan mellan de civila och militära systemen för sådan kompetensutveckling stimuleras.

⁶ [Myndigheter ska ta fram riktlinjer för ansvarsfull internationalisering - Regeringen.se](#)

Ej sekretess

BESLUT

Datum
2023-10-27

Diarienummer
23FMV2554-2

Ärendetyp
1.3

Dokumentnummer

Sida
4(4)

I beredningen av ovanstående svar har VerkO/CS deltagit genom remiss. I den slutliga handläggningen har Johan Julin, Christina Aldrin, Mikael Schönström, Karl-Gustav Pettersson, Patrick Goede samt Anna Ponzio, samtliga vid LedEk SML FoU, deltagit. Anna Ponzio har varit föredragande.

Försvarets materielverk

Mikael Frisell
C Lednings- och ekonomistaben

Sändlista

Utbildningsdepartementet (u.registrator@regeringskansliet.se)

Försvarsdepartementet (myndighetshandläggare FMV)

För kännedom:

Försvarsmakten FST STRA

(avsett för Försvarsmaktens forskningschef)

FOI

(avsett för FOI forskningsdirektör)

FHS

(avsett för Forskningschef)

För kännedominom FMV:

LedEk (funktionsbrevlåda samt Fö-POC)

VerkO/CS

Arkiv